

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑβδομος

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

8 Ἀπριλίου 1879

Σφραγὶς τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπεζῆς ἐπὶ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΕΙΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγ-
γράφου. Χάριν δὲ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν σημειοῦμεν
τὰ ἐξῆς περὶ τῆς Τραπεζῆς ταύτης: Διὰ ψήφισματος
τοῦ Κυβερνήτου τῆς 2 φεβρουαρίου 1828 συνεστήθη ἡ Ἐ-
θνικὴ Χρηματιστικὴ Τράπεζα. Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐνε-
κρίθη παρὰ τῆς ἐν Ἀργεῖ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, συνε-
πεῖα δὲ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης ἐξεδόθη τὴν 3 φεβρουα-
ρίου 1830 ἕτερον ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ὅρισαν τὸ
κεφάλαιον τῆς Τραπεζῆς εἰς 6492 μετοχὰς (ἀνὰ 500
φοίνικας ἐκάστην), καὶ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς
ἐπὶ πέντε ἔτη, ἤτοι μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1835. Ἡ Τρά-
πεζα αὕτη μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἔπαυσε
τὰς ἐργασίας της, ἤτοι εὐθὺς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κυ-
βερνήτου. Σ. τ. Δ.

*
*
*

Ἀρ. 41. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπεζῆς
Ἐπιτροπὴ
Πρὸς τὸν Κύριον Ἀντωνίων Μ. Ἀντωνόπουλον,
εἰς Τεργέστην.

Παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξουχότητος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλ-
λάδος ἐμετρήθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν χρηματιστικὴν Τρά-
πεζαν γρόσια πέντε χιλιάδες, ἀρ. 5000, ἀφαιρωθέντα
παρ' ἡμῶν, τὰ ὅποια κατεγράφησαν εἰς τὰς βίβλους τοῦ
ἔθνους, εἰς μνημόσυνον τῆς ἀγαθοεργίας σας. Δεχθῆτε
λοιπὸν τὴν παροῦσαν ὡς τεκμηρίον τῆς εἰς τοῦτο εὐα-
ρεστήσεως τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπεζῆς
Ἐπιτροπὴ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ
Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ
Γ. ΣΤΑΥΡΟΣ.

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 30 Μαρτίου 1828.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ
ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.— Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].
Συνήχια: ἰδί σελ. 193.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἐρ ᾧ ὁ Πονηρίδης λαλεῖ περισσύτερον ἰσῶς
τοῦ δέοτος.

Ὁ Φίξ ἀνεῦρε μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπὶ τῆς
προκυμαίας τὸν Πονηρίδην, ὅστις περιεφέρετο

ἀσκόπως καὶ ἐθεώρει, διότι δὲν ἐνόμιζεν ὅτι εἶ-
χεν ὑποχρέωσιν καὶ αὐτὸς νὰ μὴ θεωρῇ.

— Λοιπὸν, φίλε μου, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Φίξ
πλησιάζων, ἐπεθεωρήθη τὸ διαβατήριόν σας;

— Ἄ! σεῖς εἴσθε, κύριε ἀπήντησεν ὁ γάλ-
λος. Εὐχαριστῶ. Εἶμεθα ἐν τάξει.

— Καὶ περιεργάζεσθε τὸν τόπον;

— Μάλιστα. Ἀλλὰ ἡμεῖς πηγαίνομεν τόσον
γρήγορα, ὥστε μοῦ φαίνεται ὅτι ταξειδεύω εἰς
τῶννερόν μου. Εἶμεθα λοιπὸν εἰς τὸ Σουέζ;

— Εἰς τὸ Σουέζ.

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον;

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον, μάλιστα.

— Καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἐπομένως;

— Βέβαια.

— Εἰς τὴν Ἀφρικὴν! Ἐπανέλαβεν ὁ Πονη-
ρίδης. Ἀκόμη δὲν τὸ πιστεύω. Φαντασθῆτε, κύ-
ριε. . . Ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ ὑπάγωμεν μακρύ-
τερα ἀπὸ τοὺς Παρισίους, καὶ ὅμως μόλις κα-
τῶρθωσα νὰ ἰδῶ τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν μητρό-
πολιν ἀπὸ τὰς ἑπτὰ τὸ πρῶτ' ἕως τὰς ὀκτῶ καὶ
σαράντα λεπτά, μεταξὺ τοῦ βορείου σταθμοῦ καὶ
τοῦ σταθμοῦ τῆς Λυών, ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ γυαλιὰ
τῆς ἀμάξης, καὶ ἐνῶ ἔβραχε ἄσπ' ἀνακαταβράκτες.
Λυποῦμαι, λυποῦμαι πολὺ! ἤθελα νὰ ξαναἰδῶ
τὰ κοιμητήρια τοῦ Περ-Λασαίξ καὶ τὰ Ἡλύσια.

— Εἴσθε λοιπὸν πολὺ βιαστικοί; ἠρώτησεν
ὁ ἀστynomικὸς πράκτωρ.

— Ἐγώ, διόλου· ὁ αὐθέντης μου εἶνε βια-
στικός. Ἀλήθεια, πρέπει ν' ἀγοράσω κάλτσαις
καὶ ὑποκάμισα. Ἀνεχωρήσαμεν δίχως τίποτε,
μόνον μ' ἓνα σάκκον.

— Ἄν θέλετε, νὰ σᾶς ὀδηγήσω εἰς μίαν ἀ-
γοράν, ὅπου θὰ εὑρετε ὅ,τι θέλετε.

— Εἴσθε ἀληθῶς πολὺ εὐγενής, εἶπεν ὁ Πο-
νηρίδης.

Καὶ ἐκίνησαν ἀμφότεροι· ὁ Πονηρίδης ἐλάλει
πάντοτε.

— Πρέπει ὅμως νὰ προσέχω, μὴν τύχη καὶ δὲν
προφθάσω τὸ ἀτμόπλοιον.

— Ἐχετε καιρὸν, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, μόλις
εἶνε μεσημέρι.

Ὁ Πονηρίδης ἔσυρε τὸ γονδρόν του ὠρολόγιον.

— Καλὲ τί μεσημέρι! ἀνεφώνησεν. Εἶνε ἐν-
νέα καὶ πενήντα δύο λεπτά.

— Τὸ ὠρολόγι σας πηγαίνει ἐπίσω, ὑπέλα-
βεν ὁ Φίξ.

— Τὸ ὥρολόγι μου! Ὁρολόγι οἰκογενειακόν, πού τὸ ἔχω ἀπὸ τὸν προπάππον μου! Πέντε λεπτά τὸν χρόνον κάμνει διαφορὰν. Εἶνε σωστὸν χρονόμετρον.

— Ἐννοῶ τί τρέχει, ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ. Ἐφυλάξατε τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου, ἡ ὁποία εἶνε δύο περίπου ὥρας ὀπίσω ἀπὸ τὴν ὥραν τοῦ Σουέζ. Πρέπει εἰς κάθε τόπον νὰ κανονίζετε τὸ ὥρολόγι σας.

— Ἐγὼ νὰ πειράξω τὸ ὥρολόγι μου! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης. Ποτέ!

— Πλὴν τότε δὲν θὰ συμφωνῇ μὲ τὸν ἥλιον.

— Τόσον τὸ χειρότερον διὰ τὸν ἥλιον, κύριέ μου. Αὐτὸς θὰ πταίῃ!

Καὶ ὁ χρηστὸς νέος ἀπέθηκε μεγαλοπρεπῶς τὸ ὥρολόγιον εἰς τὸν κόλπον του.

Μετά τινος στιγμᾶς ὁ Φίξ τῷ εἶπε:

— Ἐφύγετε λοιπὸν μὲ πολλὴν βίαν ἀπὸ τὸ Λονδῖνον;

— Ἄλλο τίποτε! Τὴν περασμένην τετάρτην, εἰς τὰς ὀκτὼ τὸ βράδυ, ἔρχεται ἔξαφνα ὁ κύριος Φόγ ἀπὸ τὸν σύλλογόν του, ἔξω ἀπὸ τὸ συνειθισμένον, καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἐφεύγαμεν.

— Καὶ ποῦ πηγαίνει ὁ αὐθέντης σου;

— Τραβᾷ ἔμπρός! Κάμνει τὸν γῦρον τοῦ κόσμου.

— Τὸν γῦρον τοῦ κόσμου! ἀνέκραξεν ὁ Φίξ.

— Μάλιστα! εἰς ὀγδοῖντα ἡμέρας. Ἐστοιχημάτισε, λέγει, ἀλλὰ, νὰ σὰς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὸ πιστεύω. Δὲν ἔχει νάημα. Κάτι ἄλλο πρέπει νὰ ᾔνε.

— Ἄ! παράξενος ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ κύριος Φόγ.

— Ἔτσι μοῦ φαίνεται.

— Εἶνε πλούσιος;

— Χωρὶς ἄλλο, καὶ τραβᾷ μαζί του ἓνα σωρὸν χρήματα εἰς χαρτονομίσματα ὀλοκαίνουργα. Κ' ἐξοδεύει! Ἰδοῦ, παραδείγματος χάριν ὑπεσχέθη ἀρκετὰ χονδρὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν μηχανικὸν τῆς *Μογγολίας*, ἂν φθάσωμεν πολὺ πρότετρα εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ τὸν γνωρίζεις πρὸ καιροῦ τὸν αὐθέντην σου;

— Ἐγὼ; ἐμβῆκα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὴν ἡμέραν ποῦ ἀνεχωρήσαμεν.

Φαντάζεται τις εὐκόλως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀπαντήσεων τούτων ἐπὶ τοῦ ἱκανῶς ἤδη ἐξημμένου πνεύματος τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος.

Ἡ ταχεῖα ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησις, μικρὸν μετὰ τὴν κλοπὴν, ἡ παρὰ τοῦ ὑπόπτου κομιζομένη μεγάλη χρηματικὴ ποσότης, ἡ πρὸς μακρυὰς χώρας σπουδὴ, ἡ πρόφασις παραδόξου στοιχήματος, πάντα ταῦτα ἐπεκύρουν καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπικυρώσωσι τὰς ἰδέας τοῦ Φίξ. Κατώρθωσε νὰ εἰπῇ καὶ ἄλλα ὁ γάλλος, καὶ ἀπέκτισε τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ ὑπηρετής οὐδόλως ἐγνώριζε τὸν κύριόν του, ὅτι οὗτος ἐξῆ με-

μονωμένος ἐν Λονδίνω, ὅτι ἐλέγετο πλούσιος χωρὶς νὰ ᾔνε γνωστὴ ἡ πηγὴ τοῦ πλοῦτου του, ὅτι ἦτο ἄνθρωπος μυστηριώδης καὶ ἄλλα πολλά. Συναίμα δ' ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ Φόγ δὲν ἀπέβαινε εἰς Σουέζ, ἀλλὰ μετέβαινε πραγματικῶς εἰς Βομβάην.

— Εἶνε μακρὰν ἢ Βομβάην; ἠρώτησεν ὁ Πονηρίδης.

— Ἀρκετὰ μακρὰν, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Ἔχετε ἀκόμη δέκα ἡμερῶν θάλασσαν.

— Καὶ ποῦ πέφτει ἡ Βομβάην;

— Εἰς τὰς Ἰνδίας.

— Εἰς τὴν Ἀσίαν;

— Ἐννοεῖται.

— Διάβολε! Αὐτὸ πολὺ μὲ στενοχωρεῖ, συλλογίζομαι τὸ γὰζ. . .

— Ποῖον γὰζ;

— Ποῦ ἐλησημόνησα νὰ σβύσω, καὶ καίει τόρα εἰς λογαριασμόν μου. Θέλω δύο σελίνια κάθε εικοσιτέσσαρας ὥρας, δηλαδὴ ἕξ πέννας περισσότερον ἀπὸ τὸν μισθόν μου, καὶ ἐννοεῖτε, ὅτι ὅσον περισσότερο τραβᾷ τὸ ταξεῖδι. . .

Ἐννόησεν ὁ Φίξ περὶ τίνος ἐπρόκειτο; Δὲν εἶνε πιθανόν, διότι δὲν ἤκουε πλέον, καὶ ἀπεφάσιζεν ἤδη τί νὰ πράξῃ. Εἶγον φθάσει ἀμφότεροι εἰς τὴν ἀγορὰν ἄλλ' ὁ Φίξ ἀφῆκε τὸν σύντροφόν του ν' ἀγοράσῃ τ' ἀναγκαιοῦντα εἰς αὐτόν, τῷ ἐσύστησε νὰ μὴ ὑστερήσῃ τοῦ ἀτμοκινήτου, καὶ ἐπανῆλθε δρομαῖος εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀγγλοπροξένου.

Πεποιθήσιν πλέον ἔχων σταθεράν, εἶχεν ἀναλάβει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀπάθειαν.

— Κύριε, εἶπεν εἰς τὸν πρόξενον, δὲν ἀμφιβάλλω πλέον. Τὸν ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου, τὸν φίλον. Ὑποκρίνεται τὸν μονομανῆ, ὅστις θέλει νὰ κάμῃ τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς ὀγδοῖντα ἡμέρας.

— Τότε εἶνε τετραπέρατος ἄνθρωπος, ὑπέλαβεν ὁ πρόξενος, καὶ σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Λονδῖνον, ἀφοῦ ἀποπλανήσῃ ὅλας τὰς ἀστυνομίας τῶν δύο κόσμων.

— Ὅα τὸ ἰδοῦμεν αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Φίξ.

— Μήπως ὅμως ἀπατάσθε; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ πρόξενος.

— Διόλου.

— Ἀλλὰ διατί λοιπὸν αὐτὸς ὁ κλέπτης ἤθελε καὶ καλὰ νὰ βεβαιώσω διὰ τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅτι διέβη ἀπὸ τὸ Σουέζ;

— Διατί; Δὲν ἤξεύρω, κύριε πρόξενε, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ἀλλ' ἀκούσατέ με.

Καὶ διηγήθη ἐν ὀλίγοις τὰ κυριώτερα τῆς μετὰ τοῦ Πονηρίδου συνομιλίας του.

— Πραγματικῶς, εἶπεν ὁ πρόξενος, ὅλαι αἱ ἐνδείξεις εἶνε ἐναντίον του. Καὶ τί θὰ κάμετε λοιπὸν;

— Ὅα στείλω τηλεγράφημα εἰς τὸ Λονδῖνον,

ζητῶν κατεπειγόντως νὰ μοῦ σταλῆ ἔνταλμα συλλήψεως εἰς τὴν Βομβάνη, ἔπειτα θὰ ἐπιβι-
 βασθῶ εἰς τὴν *Μογγολίαν*, θὰ παρακολουθῶ
 τὸν κλέπτην μου ἕως τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ
 τοῦ ἀγγλικοῦ ἐδάφους, θὰ τὸν πλησιάσω εὐγε-
 νῶς μὲ τὸ ἔνταλμα εἰς τὴν χεῖρα, καὶ μὲ τὴν
 χεῖρα ἐπὶ τοῦ τραχήλου του.

Ταῦτα εἰπὼν ψυχρότατα ὁ Φίξ, ἀπεχαιρέτισε
 τὸν πρόξενον, καὶ μετέβη εἰς τὸ τηλεγραφεῖον.
 Ἐκείθεν δὲ ἀπέστειλε πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς
 ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου τὸ γνωστὸν ἤδη τηλε-
 γράφημα.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Φίξ, κρατῶν
 τὴν ἐλαφρὰν του ἀποσκευὴν καὶ φέρων ἄλλως ἰ-
 κανὸν χροματικὸν ἐφόδιον, ἐπεβιβάζετο εἰς τὴν
Μογγολίαν. Μετὰ μικρὸν δὲ τὸ ταχύπλοον διέ-
 σχιζεν ὀλοταχῶς τὰ κύματα τῆς Ἐρυθρᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἔπου ἡ Ἐρυθρὰ καὶ ἡ Ἰνδικὴ θάλασσα
 ἐνυοῦσι τὰ σχέδια τοῦ Φιλῆα Φόγ.

Τὸ μεταξὺ Ἄδεν καὶ Σουῆς διάστημα εἶνε ἀ-
 κριβῶς χιλίων τριακοσίων δέκα μιλίων, καὶ τὰ
 ἀτμοκίνητα τῆς Ἐταιρίας ὑποχρεοῦνται νὰ δια-
 τρέχωσιν αὐτὸ ἐντὸς ἑκατὸν τριάκοντα ὀκτῶ ὡ-
 ρῶν. Ἄλλ' ἡ *Μογγολία* ἐθέρμαινε ἀνεन्दότως,
 καὶ ἡ πορεία τῆς ἔμελλε βεβαίως νὰ προλάβῃ τὴν
 τεταγμένην ὥραν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Βρινδηςίῳ ἐπιβιθασθέντων
 κατνυθύνοντο εἰς Ἰνδίας. Οἱ μὲν μετέβαινον εἰς
 Βομβάνη, οἱ δὲ εἰς Καλκούταν, ἀλλὰ διὰ Βομ-
 βάης, διότι ἀφ' ἧς ὁ σιδηρόδρομος διασχιζεῖ
 κατὰ πλάτος πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν χερσόνησον,
 δὲν εἶνε πλέον ἀναγκαῖος ὁ περίπλους τῆς Σεύ-
 λῶνος.

Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Μογγολίας* ἦσαν
 πολλοὶ ἀνώτεροι δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ἀξιω-
 ματικοὶ παντὸς βαθμοῦ. Τούτων δὲ οἱ μὲν ἀ-
 νῆκον εἰς τὸν κυρίως βρετανικὸν στρατὸν, οἱ
 δὲ διώκουν ἐγχώρια σιπαίων στίφη, καὶ πάντες
 εἶχον μισθοὺς ἀδρότάτους, ὡς ὅτε κατέβαλλον
 αὐτοὺς ἡ Ἐταιρία τῶν Ἰνδιῶν.

Ἦτο λοιπὸν εὐάρεστος ὁ ἐπὶ τῆς *Μογγο-
 λίας* βίος, ἐν μέσῳ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων καὶ
 τινῶν νέων Ἀγγλῶν, οἵτινες, ἑκατομμύρια μετ'
 ἑαυτῶν φέροντες, ἀπῆρχοντο μακρὰν εἰς ἴδρυσιν
 ἐμπορειῶν. Ὁ προμηθευτὴς, ἔμπιστος τῆς Ἐται-
 ρίας ὑπάλληλος, καὶ πάριος τοῦ κυβερνήτου
 ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἐτέλεε μεγαλοπρεπῶς τὸ ἔργον
 του. Κατὰ τὸ πρόγευμα τῆς πρωίας, τὸ ἀριστον
 τῆς δευτέρας ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, τὸ γεῦμα
 τῆς πέμπτης καὶ ἡμισείας καὶ τὸ δεῖπνον τῆς
 ὀγδόης αἱ τράπεζαι ἐκάμπτοντο ὑπὸ τὰ νωπὰ
 κρέατα καὶ τὰς παροψίδας, ἃς ἐχορήγουν τὰ σφα-
 γεῖα καὶ τὰ μαγειρεῖα τοῦ ἀτμοκινήτου. Αἱ ὀ-
 λίγαι ἐπιβάτιδες ἠλλασσον ἔνδυμα δις τῆς ἡμέ-
 ρας. Ἐμουσούργουν, καὶ ἐχόρευον μάλιστα, ὁ-
 σάκις ἡ θάλασσα τὸ ἐπέτρεπεν.

Ἄλλ' ἡ Ἐρυθρὰ εἶνε ἰδιότροπος καὶ πολλάκις
 κακὴ, ὡς πάντες οἱ στενοὶ καὶ μακροὶ κόλποι.
 Ὅσάκις ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἀπὸ τῆς ἀσιατικῆς
 ἢ τῆς ἀφρικανικῆς ὄχθης, ἡ *Μογγολία*, μακρὰ
 ἐλικοκίνητος ἄτρακτος, ἐπλήττετο ἐκ τοῦ πλα-
 γίου καὶ διετοίχαι φοβερῶς. Αἱ κυραὶ τότε ἠ-
 φανίζοντο, τὰ κλειδοκύμβαλα ἐσίγων καὶ κα-
 τέπαινον συγχρόνως οἱ χοροὶ καὶ τὰ ἄσματα. Καὶ
 ὅμως ἐναντίον τῆς λαίλαπος καὶ τοῦ σάλου, τὸ
 ἀτμοκίνητον ἐχώρει ταχὺ πρὸς τὸ στενὸν τοῦ
 Βαβέλ Μανδέβ, ὠθούμενον ὑπὸ τῆς κραταιᾶς αὐ-
 τοῦ μηχανῆς.

Τί ἔπραττεν ἐν τούτοις ὁ Φιλῆας Φόγ; Ὡὰ ὑ-
 ποθέση τις ἴσως, ὅτι ἀνήσυχος καὶ ἀγωνιῶν, ἀ-
 νελογίζετο τὰς ἐμποδιζούσας τὴν πορείαν τοῦ
 πλοίου μεταβολὰς τοῦ ἀνέμου, τὰ ἄτακτα τοῦ
 σάλου ἄλλατα, ἅτινα ἠπειλοῦν νὰ βλάψωσι τὴν
 μηχανήν, καὶ πᾶσαν τέλος δυνατὴν ναυσιβλά-
 βειαν, ἐξ ἧς θὰ ἠναγκάζετο μὲν ἡ *Μογγολία* ν'
 ἀνακόψῃ τὸν πλοῦν της, θὰ ἐματαιοῦτο δὲ παν-
 τελῶς ἡ ἰδία αὐτοῦ ὀδοιπορία.

Οὐδόλως ἦ, ἀν ἀνελογίζετο ταῦτα πάντα,
 δὲν ἐφαίνετο κἄν ὅτι τὰ ἐσκέπτετο. Ἦτο πάν-
 τοτε ὁ ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος ἑταῖρος τοῦ Ἀ-
 ναμορφωτικοῦ Συλλόγου, ὃν οὐδὲν τυχαῖον γε-
 γονὸς ἢ ἀτύχημα ἐξέπληττεν ἢ κατέβαλλε. Συ-
 νεκινεῖτο ὅσον καὶ τὰ χρονόμετρα τοῦ πλοίου.
 Οὐδέποτε δ' ἀναβαίνων ἐπὶ τοῦ καταστρώμα-
 τος, οὐδεμίαν ἐφαίνετο διάθεσιν ἔχων νὰ θεω-
 ρήσῃ τὴν τοσοῦτον πλήρη ἀναμνήσεων Ἐρυθρὰν
 θάλασσαν, ἧτις ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τῆς πρώτης ἱ-
 στορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Οὔτε τὰς περιέργους
 πόλεις ἀνέβαινε νὰ παρατηρήσῃ δι' ὧν ἦτο κα-
 τεσπαρμένη ἡ ἐκατέρωθεν ὄχθη, καὶ ὧν ἡ γρα-
 φικὴ καταγραφὴ ἔστιτις πολλάκις τὸν ὀρίζοντα·
 οὔτε τοὺς κινδύνους κἄν τοῦ Ἀραβικοῦ ἐκείνου
 κόλπου ἀνελογίζετο, περὶ οὗ μετὰ φρίκης ἐλά-
 λησαν οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι, ὁ Στράβων, ὁ Ἀρ-
 ριανός, ὁ Ἀρτεμίδωρος καὶ ὁ Ἐδρίσης, καὶ ὃν
 οὐδέποτε διέπλεον ἄλλοτε οἱ ναυτιλλόμενοι χω-
 ρὶς ἰλαστηρίων σπονδῶν.

Τί λοιπὸν ἔπραττεν ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἀνὴρ,
 φυλακισμένος ἐντὸς τῆς *Μογγολίας*; Ἐν πρώ-
 τοις ἔτρογε τετράκις τῆς ἡμέρας, χωρὶς οἰσδῆ-
 ποτε τοῦ πλοίου σάλος νὰ ταράττῃ τὴν θαυμα-
 σίαν του μηχανήν. Εἶτα δὲ ἔπαιζεν οὐίστ.

Μάλιστα! Εἶχεν εὖρει συμπαίκτηρας ἑμμανεῖς
 ὡς αὐτὸς· εἰσπράκτορά τινα, μεταβαίνοντα εἰς
 τὴν ἐν Γόα θέσιν του, τὸν αἰδεσιμώτατον ἱερέα
 Δέκιμον Σμιθ, ἐπανερχόμενον εἰς Βομβάνη, καὶ
 ὑποστράτηγόν τινα τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, ἐπι-
 στρέφοντα εἰς τὸ ἐν Βεναρὲς σῶμά του. Οἱ τρεῖς
 οὔτοι ἐπιβάται εἶχον ὄσσην καὶ ὁ κ. Φόγ μανίαν
 πρὸς τὸ οὐίστ, καὶ ἔπαιζον ἐπὶ ὥρας ὀλοκλή-
 ρους, σιωπηλοὶ ὡς ἐκεῖνος.

Ὡς πρὸς τὸν Πονηρίδην, ἡ ναυτία τῶ ἦτο ἄ-
 γνωστος, καί, κατέχων μικρὸν τινα κατὰ τὴν

πρώτον θάλαμον, ἔτρωγεν ἐπίσης εὐσυνειδήτως. Πρέπει δὲ νὰ ῥηθῆ, ὅτι ἡ περιοδεία αὐτῆ, οὕτω γινομένη, δὲν τὸν δυσηρέσκει πλέον. Ὑποταχθεὶς εἰς τὴν μοῖραν, καλῶς δὲ τρεφόμενος καὶ κατοικῶν, ἔβλεπε τόπους ἀγνώστους, καὶ ἔτρεφεν ἄλλως τὴν ἐνδόμουχον ἐλπίδα, ὅτι πᾶσα ἐκείνη ἡ ἰδιοτροπία ἤθελε καταλήξει εἰς τὴν Βομβάην.

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀπὸ τοῦ Σουεῶζ ἀναχωρήσεως, 29 ὀκτωβρίου, μετὰ πολλῆς αὐτοῦ εὐχαιριστήσεως ἀπῆντησεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τὸν υποχρεωτικὸν ἐκεῖνον κύριον, εἰς ὃν εἶχεν ἀποταθῆ ἀποβιβαζόμενος ἐν Αἰγύπτῳ.

— Δὲν ἀπατώμαι, εἶπε, πλησιάζων καὶ μειδιῶν ἐρασμίως, σεῖς εἴσθε, κύριε, ὅστις εἶχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ κάμετε τὸν ὁδηγὸν εἰς τὸ Σουεῶζ.

— Ἀλήθεια! σὲ ἀναγνωρίζω, ἀπῆντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, εἶσαι ὁ ὑπὲρτης τοῦ ἰδιοτρόπου ἐκεῖνου Ἀγγλου. . .

— Μάλιστα, κύριε. . .

— Φίξ.

— Κύριε Φίξ, ἐπανελάβην ὁ Πονηρίδης. Χαίρω πολὺ ὅτι εἴμεθα συνταξιδιωταί. Καὶ ποῦ πηγαίνετε;

— Εἰς τὴν Βομβάην, ὅπως καὶ σεῖς.

— Λαμπρά! Ἐκάματε ἄλλοτε αὐτὸ τὸ ταξίδι;

— Πολλάκις, ἀπῆντησεν ὁ Φίξ. Εἶμαι πρᾶκτωρ τῆς Ἑταιρίας.

— Τότε λοιπὸν γνωρίζετε τὰς Ἰνδίας;

— Αἶ. . . βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Φίξ, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ δέοντος.

— Καὶ . . . εἶνε περιεργοὶ αὐταὶ αἱ Ἰνδία;

— Ὡ πολὺ περιεργοὶ. Τζαμιά, μιναρέδες, ἐκκλησίαις, παγόδαί, φακίραι, τίγρεις, φεΐδια μεγάλα, θαγιαδέραι. . . ἀπ' ὅλα αὐτά! Ὅα ἔχετε πιστεῦν τὸν καιρὸν νὰ περιέλθετε κάπως τὸν τόπον.

— Τὸ ἐλπίζω, κύριε Φίξ. Ἐννοεῖτε, ὅτι ἄνθρωπος μὲ τὰ σωστά του δὲν ἤμπορεῖ αἰωνίως νὰ πηδᾷ ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιον εἰς τὸν σιδηρόδρομον, καὶ ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, μὲ τὴν πρόφασιν τάχα νὰ γυρίσῃ τὸν κόσμον εἰς ὀγδοῶντα ἡμέρας. Ἀδύνατον. Ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία θὰ τελειώσῃ χωρὶς ἄλλο εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ εἶνε καλὰ ὁ κύριος Φόγ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ ἀφελέστατα.

— Ἐξαιρετα, κύριε Φίξ. Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον. Τρώγω ἄν πεινασμένος λύκος. Εἶνε ὁ ἀήρ τῆς θαλάσσης, βλέπετε.

— Καὶ ὁ κύριός σου. . . δὲν ἀναθάνει, βλέπω, εἰς τὸ κατὰστρομα. . .

— Ποτέ. Δὲν εἶνε περιεργός.

— Εὐεῖρεις, φίλε μου Πονηρίδη, ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ στοιχήματος ἤμπορεῖ νὰ κρύπτῃ

καμμίαν μυστικὴν ἀποστολήν. . . διπλωματικὴν, παραδείγματος χάριν;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε Φίξ; δὲν ἤξεύρω τίποτε, κ' ἔδιδα κάττι τί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ τὸ μάθω.

Ἀπὸ τῆς συναντήσεως ταύτης πολλάκις συνδιελέχθησαν ὁ Φίξ καὶ ὁ Πονηρίδης. Ὁ τῆς ἀστυνομίας πρᾶκτωρ ἐπεθύμει μολύβως νὰ οἰκειωθῆ τὸν ὑπὲρτην τοῦ κυρίου Φόγ, ὅπως ὠφελθῆ ἐν ἀνάγκῃ ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης. Τῷ προσέφερε λοιπὸν πολλάκις, ἐν τῷ κυλικίῳ τῆς *Μογγολίας* ποτήριον ζύθου ἢ βίσκυ, ὅπερ ὁ χρηστὸς νέος ἐδέχετο χωρὶς δυσκολίας καὶ ἀνταπέδιδε μάλιστα, ἵνα μὴ φανῆ καθυστερῶν, θεωρῶν ἄλλως τὸν Φίξ ὡς ἐντιμότερον εὐπατρίδην.

Ἐν τούτοις τὸ ἀτμοκίνητον προὔχουσι ταχέως. Τὴν 13 ἐφάνη ἡ Μόκκ, περιβαλλομένη τὰ ἡρειπωμένα τῆς τεύχῃ, ὧν ὑπεράνω ἐχλόαζον μεμονωμένοι τινες φοίνικες. Μακρὰν δὲ εἰς τὸ βάθος ἀνελλίσσοντο εὐρεῖαι καφεοφυτεῖαι. Ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐν ἀγαλλιᾷσιν τὴν περίφημον ἐκείνην πόλιν, ἔκρινε δὲ μάλιστα ὅτι τὰ κυκλικὰ τῆς τεύχῃ καὶ ἡμίπτωτόν τι φρούριον, ὅπερ προσέκειτο εἰς αὐτὰ δίκην λαβῆς, παρεῖχον αὐτῇ μεγίστην ὁμοιότητα εἰς ὑπερμεγέθη κυαθίσκον.

Τὴν ἐπομένην νύκτα ἡ *Μογγολία* διέβη τὸ στενὸν τοῦ Βαβέλ-Μανδέβ, οὕτινος τὸ ἀραβικὸν ὄνομα σημαίνει Πύλην Δακρύων, τὴν ἐπαύριον δέ, 14, προσωρμίζετο εἰς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ ὄρμου τοῦ Ἀδεν, ὅθεν ἐμελλε νὰ προμηθευθῆ ἄνθρακας.

Μέγα καὶ σπουδαῖον εἶνε ζήτημα ὁ ἐπισιτισμὸς οὗτος τῆς καμίνου τῶν ἀτμοκινήτων, τοσοῦτον μακρὰν τῶν κέντρων τῆς παραγωγῆς. Μόνης τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρίας ἡ ἐτησία ἐπὶ τούτῳ δαπάνη ἀνέρχεται εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας λιρῶν. Ἐδέησε πρὸς τοῦτο νὰ ἰδρυθῶσιν ἀποθήκαι εἰς πλείστους λιμένας, ἡ δὲ τιμὴ τοῦ λιθάνθρακος κατὰ τὰς μεμακρυσμένας ἐκεῖνας θαλάσσας φθάνει τὰ ὀγδοήκοντα ραγάγκα κατὰ τόνον.

Ἡ *Μογγολία* εἶχεν ἔτι νὰ διατρέξῃ χίλια ἐξακόσια μίλια μέχρι Βομβάης, καὶ ἐμελλε νὰ μείνῃ τέσσαρας ὥρας ἐν Ἀδεν, ὅπως πληρώσῃ τὰς ἀνθρακοθήκας τῆς. Ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη, προλελογισμένη ἄλλως, κατ' οὐδὲν ἐτάρασσε τὸ πρόγραμμα τοῦ Φιλέα Φόγ; διότι ἡ *Μογγολία* ἀντὶ νὰ φθάσῃ εἰς Ἀδεν τὴν πρωτὰν τῆς 15 ὀκτωβρίου ἔφθανε τὴν ἐσπέραν τῆς δεκάτης τετάρτης. Ὑπῆρχε λοιπὸν κέρδος δεκαπέντε ὥρων.

Ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ ὑπὲρτης του ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηρὰν. Ὁ εὐπατρίδης ἤθελε νὰ θεωρήσῃ τὸ διαβατήριόν του· ὁ δὲ Φίξ ἀπαρτήρητος τὸν ἠκολούθησεν. Τῆς ἐπιθεωρήσεως γενομένης, ἐπέστρεψεν ὁ Φιλέας εἰς τὸ πλοῖον, ὅπως ἀναλάβῃ τὸ διακοπὴν οὐίστ.

Ἡ Πονηρίδης ὁμως περιεπλανήθη κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ἐκεῖνου Σομανλίδων, Βανιάνων, Παρσιδῶν, Ἰουδαίων, Ἀράβων καὶ Εὐρωπαίων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας κατοίκων τοῦ Ἄδεν. Ἐθαύμασε τὰ ὀχυρώματα τῆς πόλεως, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὴν Γάδειρα τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης, καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς δεξαμενάς, ὅπου εἰργάζοντο ἔτι οἱ ἄγγλοι μηχανικοὶ, δισχίλια ἔτη μετὰ τοὺς μηχανικοὺς τοῦ βασιλέως Σολομῶντος.

— Περύεργα, περύεργα πράγματα! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πονηρίδης, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Βλέπω ὅτι δὲν εἶνε ἀσχημον νὰ περιουδῆ κανεὶς, ἂν θέλῃ νὰ ἴδῃ νέα πράγματα.

Τὴν ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν ἡ *Μογγολία* ἐπληττε διὰ τῶν περὺγων τῆς ἑλικῆς τῆς τὰ ὕδατα τοῦ ὄρμου τοῦ Ἄδεν, καὶ ἀνήγετο μετὰ μικρὸν εἰς τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν. Ἐκατὸν ἐξήκοντα ὀκτῶ ὥραι τῇ παρείχοντο, ὅπως διανύσῃ τὸν μεταξὺ Ἄδεν καὶ Βομβάης πλοῦν. Ἄλλ' ἡ Ἰνδικὴ θάλασσα ὑπῆρξεν εὖνους εἰς αὐτὴν. Ὁ ἀνεμος ἔπνεε σταθερῶς βορειοδυτικός, καὶ τὰ ἱστία ἐπῆλθον ἐπικουρα τοῦ ἀτμοῦ.

Τὸ πλοῖον, ἰσχυρότερον ὠθούμενον, ἐκλονεῖτο ὀλιγότερον, αἱ δ' ἐπιβάτιδες, νεαρὰς ἐσθῆτας φέρουσαι, ἀνεφάνησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ἤρχισαν πάλιν οἱ χοροὶ καὶ τὰ ἄσματα.

Οὕτως ὁ διάπλους ἀπέβη κάλλιστος, καὶ ὁ Πονηρίδης ἦτο καταγοητευμένος ἀπὸ τὸν ἐράσιμον συμπλωτῆρα Φίξ, ὃν εἶχε φιλοδωρήσει αὐτῷ ἡ τύχη.

Τὴν κυριακὴν, 20 ὀκτωβρίου, περὶ τὴν μεσημβριαν ἐφάνη ἡ Ἰνδικὴ παραλία. Μετὰ δύο δὲ ὥρας ὁ πλοηγὸς ἐπέβαινε τῆς *Μογγολίας*.

Εἰς τὸ βᾶθος τοῦ ὀρίζοντος ἀρμονικὴ σειρὰ λόφων διεγράφετο ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ· μετ' ὀλίγον δὲ οἱ σκέποντες τὴν πόλιν φοινικῶνες ἐφάνησαν ζωηρότερον. Τὸ ἀτμοκίνητον εἰσεχώρησεν εἰς τὸν ὄρμον, ὃν ἀποτελοῦσιν αἱ νῆσοι Σαλασέττη, Κολάβα, Ἐλεφαντίς καὶ Βύτχερ, καὶ κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν προσωρμίζετο εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς Βομβάης.

Ἡ Φιλᾶς Φόγ ἐτελείωνε τότε τὸ τριακοστὸν τρίτον ῥόβερ τῆς ἡμέρας, καὶ χάρις εἰς τὴν δεξιότητα αὐτοῦ καὶ τοῦ συντρόφου του, ἔκλεισε τὸ τελευταῖον παιγνίδιον διὰ μεγαλοπρετοῦς σλέμ.

Ἡ *Μογγολία* ὤφειλε νὰ φθάσῃ εἰς Βομβάην τὴν 22 ὀκτωβρίου. Καταπλεύσασα δὲ τὴν 20, παρείχε κέρδος δύο ἡμερῶν εἰς τὸν Φιλᾶν Φόγ, ἃς οὗτος ἀνέγραψε μεθοδικῶς ἐπὶ τοῦ ὁρολογίου του εἰς τὴν στήλην τῶν κερδῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Ἐποῦ ὁ Πονηρίδης χάριε εὐτυχῶς μόνον τὰ ὑποδήματά του.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ Ἰνδία, τὸ μέγα αὐτὸ

ἀνεστραμμένον τρίγωνον, οὗτινος κεῖται πρὸς βορρᾶν ἡ βάσις καὶ πρὸς νότον ἡ κορυφή, περιλαμβάνει ἐπιφάνειαν ἐνὸς ἑκατομμυρίου καὶ τετρακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων, ἐφ' ὧν ἀνομοίως ὑπάρχουσι διεσπαρμένα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἥτις ἀσκει πραγματικὴν δεσποτείαν ἐφ' ἱκανοῦ μέρους τῆς ἀπείρου ταύτης χώρας, ἔχει γενικὸν κυβερνήτην εἰς Καλκούταν, κυβερνήτας εἰς Μαδράς, Βομβάην καὶ Βεγγάλην καὶ ἀντικυβερνήτην εἰς Ἄγγραν.

Ἄλλ' ἡ κυρίως ἀγγλικὴ Ἰνδία περιλαμβάνει μόνον ἐπιφάνειαν ἑπτακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων καὶ πληθυσμὸν ἑκατὸν μέχρις ἑκατὸν δέκα ἑκατομμυρίων κατοίκων. Ἐν τούτου καὶ μόνου καταφαίνεται, ὅτι πολὺ τῆς χώρας μέρος διαφεύγει ἐτι τὴν κυριαρχίαν τῆς βασιλείσεως· πολλοὶ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων, ἄγριοι καὶ φοβεροὶ, διατηροῦσιν ἔτι ἀπόλυτον τὴν Ἰνδικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1756, ὅτε καθιδρύθη ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ Μαδράς τὸ πρῶτον ἀγγλικὸν κατάστημα, μέχρι τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἐξεβράγη ἡ μεγάλη τῶν Σιπαίων ἐπανάστασις, ἡ διάσχιμος τῶν Ἰνδιῶν ἑταιρία ὑπῆρξε πανίσχυρος. Προσῆρτα βαθμηδὸν τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ἃς ἠγόραζε παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων ἀντὶ ἐτησίων χορηγημάτων, ἅτινα οὐδῶλως ἢ ἀτελῶς κατέβαλλε, καὶ διώριζεν αὐτὴ τὸν τε γενικὸν κυβερνήτην καὶ πάντας τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους. Σήμερον ὁμως δὲν ὑπάρχει πλέον, καὶ αἱ κατὰ τὰς Ἰνδίας ἀγγλικαὶ κτήσεις ὑπάγονται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀγγλικὸν στέμμα.

Οὕτω δὲ ὁσημέραι μεταβάλλονται τὸ τε ἐξωτερικόν, καὶ τὰ ἦθη καὶ αἱ ἐθνογραφικαὶ διαίρεσεις τῆς χερσονήσου. Ἄλλοτε ὠδοιπόρουσιν ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν ἀρχαίων μέσων μεταφορᾶς· πεζὴ καὶ ἔφιπποι, διὰ χειραμαζῶν καὶ φορεῶν, ἐφ' ἀμαξίων ἢ καὶ ἀχθοφόρων. Σήμερον ὁμως ἀτμοκίνητα ταχύπλοα διατρέχουσι τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγην, σιδηροδρόμος δὲ, διασχίζων κατὰ πλάτος ὀλόκληρον τὴν Ἰνδικὴν καὶ διακλαδούμενος ἐκατέρωθεν, ἐβράχυνεν εἰς τρεῖς μόνας ἡμέρας τὴν ἀπὸ τῆς Βομβάης ἀπόστασιν τῆς Καλκούτης. Ἡ τροχιά τοῦ σιδηροδρόμου τούτου δὲν διατέμνει κατ' εὐθείαν γραμμὴν τὴν Ἰνδικήν. Τὸ κατ' εὐθείαν μεταξύ τῶν δύο πόλεων διάστημα εἶνε χιλίων ἑκατὸν μιλίων, μετρίας δὲ μόνον ταχύτητος ἀμαξοστοιχία ἤθελον διατρέξει αὐτὸ εἰς ὀλιγότερον χρόνον τῶν τριῶν ἡμερῶν· τὴν ἀπόστασιν ὁμως ταύτην αὐξάνει κατὰ τὸ ἐν τρίτον ἢ ἀπόκλισις τοῦ σιδηροδρόμου, προχωροῦντος μέχρις Ἀλλαχαβάδ, εἰς τὰ βόρεια τῆς χερσονήσου.

Ἴδου δὲ κατὰ τὰ κυριώτατα ἡ τροχιά τοῦ «Μεγάλου Ἰνδικοῦ σιδηροδρόμου.» Καταλεί-

πουσα τὴν νῆσον τῆς Βομβάης, διατρέχει τὴν Σαλσέττην, μεταβαίνει εἰς τὴν ἠπειρον ἀπέναντι τοῦ Ταννάχ, ὑπερπηδᾷ τὸν ζυγὸν τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, προβαίνει βορειανατολικῶς μέχρι τοῦ Βουρχαμπουρ, διασχίζει τὴν σχεδὸν ἀνεξάρτητον χώραν τοῦ Βουνδελκούνδ, καὶ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ· κάμπουσα δ' ἐκείθεν πρὸς ἀνατολάς, συναρτᾷ τὸν Γάγγην ἐν Βεναρές, ἀπομακρύνεται πῶς αὐτοῦ καὶ καταβαίνουσα πάλιν νοτιοανατολικῶς διὰ τοῦ Βουρδιβάν καὶ τῆς γαλλικῆς πόλεως τῆς Σανδερναγῶρ, ἀπολήγει εἰς Καλκούταν.

Τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἐσπέρας ἀπεβιάσθησαν εἰς Βομβάην οἱ ἐπιβάται τῆς *Μογγολίας*, ἡ δὲ ἀμαξοστοιχία τῆς Καλκούτης ἀνεχώρει τὴν ὀγδόην ἀκριβῶς.

Ὁ κ. Φόγ ἐπομένως ἀπεχαιρέτισε τοὺς συμπαίκτηράς του, κατέλιπε τὸ ἀτμόπλοιο, παρήγγειλε λεπτομερῶς ἀγοράς τινὰς εἰς τὸν ὑπηρέτην του, συνιστῶν αὐτῷ ῥητῶς νὰ εὑρεθῇ πρὸ τῆς ὀγδῆς ὥρας εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ διὰ τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ βήματος, ὑπερ ἐσήμαινεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δευτερόλεπτα, ὡς τὸ ἐκκρεμὲς ἀστρονομικοῦ ὥρολογίου, κατηυθύνθη εἰς τὸ γραφεῖον τῶν διαβατηρίων.

Οὕτως οὐδὲν τῶν θαυμασίων τῆς Βομβάης ἐσκέπτετο νὰ ἴδῃ, οὔτε τὸ δημαρχεῖόν της, οὔτε τὴν μεγαλοπρεπῆ βιβλιοθήκην, οὔτε τὰ φρούρια, οὔτε τὰ νεώρια, οὔτε τὴν ἀγορὰν τοῦ βάμβακος, οὔτε τὰ ἐμπορεῖα, οὔτε τὰ τεμένη, τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρμενικὰς ἐκκλησίας, οὔτε τὴν λαμπρὰν παγὸδαν τοῦ Μαλεβάρ, τὴν ὑπὸ δύο ὀκταγώνων πύργων κοσμουμένην. Δὲν ἔμελλε νὰ θεωρήσῃ τῆς Ἐλεσαντίδος τὰ ἀριστουργήματα, οὐδὲ τὰ μυστηριώδη της ὑπόγεια, τὰ πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τοῦ λιμένας κρυπτόμενα, οὔτε τὰ σπῆλαια τῆς νήσου Σαλσέττης, τὰ θαυμασὰ ἐκεῖνα λείψανα τῆς βουδαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Οὐδὲν ἐξ αὐτῶν! Ἐξελθὼν τοῦ γραφείου τῶν διαβατηρίων ὁ Φιλέας Φόγ μετέβη ἡσυχῶς εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, καὶ διέταξε νὰ τῷ παρατεθῇ γεῦμα. Μεταξὺ δὲ ἄλλων φαγητῶν ὁ ξενοδόχος ἐνόμισε καθήκόν του νὰ τῷ συστήσῃ μαγειρευμά τι κονίκλου, θαυμάσιον, ὡς ἔλεγεν.

Ὁ Φιλέας Φόγ ἔφαγεν εὐσυνειδήτως τὸ παρατεθέν, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τοῦ ἐμβάμματος τὴν δριμύτητα, οὐδόλως νύχαριστήθη ἐκ τοῦ παρασκευάσματος.

Καλέσας δὲ τὸν ξενοδόχον,

— Κύριε, τῷ εἶπεν, ἀτενῶς αὐτὸν βλέπων, εἶνε κουνέλι αὐτό;

— Μάλιστα, μυλόρδε, ἀπεκρίθη ἀναιδῶς ἐκεῖνος, κουνέλι καὶ ἀπὸ τὰ τρυφερότερα.

— Ὅταν τὸ ἔσφαξες δὲν ἐνιαούρισε;

— Νὰ νιαούρισῃ; Ὡ, μυλόρδε, σᾶς ὀρκίζομαι. . .

— Κύριε ξενοδόχε, ὑπέλαβεν ἀπαθῶς ὁ Φόγ, μὴ ὀρκίζεσαι, ἀλλὰ μάθε τὸ ἐξῆς. Ἄλλοτε εἰς τὰς Ἰνδίας οἱ γάτοι ἐθεωροῦντο ἱερά ζῶα. Ἡτο καλὸς καιρὸς ἐκεῖνος!

— Διὰ τοὺς γάτους, μυλόρδε;

— Ἴσως καὶ διὰ τοὺς ὀδοιπόρους.

Ταῦτα δὲ παρατηρήσας ὁ κ. Φόγ, ἐξηκολούθησεν ἡσυχῶς γευματίζων.

Στιγμὰς τινὰς μετ' αὐτὸν ἀπέβη τῆς *Μογγολίας* καὶ ὁ πράκτωρ Φίξ, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας ἐν Βομβάη. Καταδείξας δὲ τὴν ιδιότητά του, τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῷ ἀποστολήν, καὶ τὴν θέσιν του ἀπέναντι τοῦ ὑποτιθεμένου ἐνόγου τῆς κλοπῆς, ἠρώτησεν ἂν εἶχε ληφθῆ ἐκ Λονδίνου ἔνταλμα συλλήψεως. Οὐδὲν ὅμως εἶχε ληφθῆ· οὐδὲ ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἄλλως τὸ ἔνταλμα, ἀφοῦ ἀπεστέλλετο κατόπιν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ κ. Φόγ.

Μεγάλως ἐκ τούτου δυσθυμῆσας ὁ Φίξ, ἐζήτησε παρὰ τοῦ διευθυντοῦ διαταγὴν συλλήψεως τοῦ Φόγ, ἀλλ' ὁ διευθυντὴς ἤρνήθη. Τὸ ζήτημα ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἐν Λονδίῳ ἀστυνομικῆς διοικήσεως, αὕτη δὲ μόνη ἠδύνατο νὰ ἐκδώσῃ συλλήψεως ἔνταλμα. Τὴν αὐστηρότητα ταύτην καὶ τὴν ἀνένδοτον τῆς νομιμότητος τήρησιν ἐξηγοῦσι πληρέστατα τὰ ἀγγλικά ἤθη, ἅτινα οὐδεμίαν κατὰ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἀνέχονται ἀυθαιρεσίαν.

Ὁ Φίξ δὲν ἐπέμεινεν, ἐννοήσας ὅτι ὄφειλε νὰ ἐγκαρτερῆσῃ ἀναμένων τὸ ἔνταλμά του. Ἀπεφάσισεν ὅμως νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀνεπιτήρητον τὸν παμπόνηρον κλέπτην, ἐφ' ὅσον οὗτος ἤθελε διαμείνῃ ἐν Βομβάη. Οὐδεμίαν δὲ ἀμφιβολίαν εἶχεν, ὅτι ὁ Φιλέας Φόγ ἤθελε διαμείνει ἐν αὐτῇ, ὅπερ ὡς γνωστὸν ἐφρόνει καὶ ὁ Πονηρίδης, καὶ ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἤθελε καταφθάσει τὸ τῆς συλλήψεως ἔνταλμα.

Μετὰ τὰς τελευταίας ὅμως παραγγελίας, ἃς ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀποβάντος κυρίου του, ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἐννοήσει, ὅτι καὶ ἐν Βομβάῃ θὰ ἐγίνετο ὅ,τι ἐν Σουεζ καὶ ἐν Παρισίοις, ὅτι ἡ περιοδεία των δὲν ἔληγεν ἐκεῖ, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι Καλκούτης, ἴσως καὶ περαιτέρω. Ἡρχίζε δὲ διαπορούμενος, μήτοι ἀληθῶς ἦτο σπουδαῖον τὸ στοίχημα ἐκεῖνο, καὶ παρέσυρεν ἐπομένως ἡ μοῖρα αὐτόν, τὸν θέλοντα νὰ ζήσῃ ἐν ἡσυχίᾳ, εἰς περιοδείαν τῆς γῆς ἐν ὀγδοήκοντα ἡμέραις.

Ἐν τούτοις, ἀγοράσας ὑποκάμισά τινα καὶ ζεῦγη περιποδίων, περιεφόρετο διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Βομβάης. Μέγα πλῆθος λαοῦ ἐπλήρου αὐτάς, καὶ μεταξὺ εὐρωπαϊκῶν παντοίας ἐθνικότητος διεκρίνοντο οἱ κοινικοὶ πῖλοι τῶν Περσῶν, τῶν Βουνῶν αἱ στρογγύλαι κιθάρες, τῶν Σινδῶν οἱ τετράγωνοι σκουφοὶ, οἱ μακροὶ τῶν Ἀρμενίων κἀνδεις καὶ αἱ μελαναὶ μίτραι τῶν Παρσιδῶν. Ἐτέλουν δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐορτὴν

οί Παρσίδαι οὗτοι ἢ Γουέβροι, οἱ κατ' εὐθείαν ἀπόγονοι τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ζωροάστρου, οἱ ἐργατικώτεροι, μᾶλλον πεπολιτισμένοι, νοημονέστεροι καὶ αὐστηρότεροι τῶν Ἰνδῶν, εἰς οὓς καὶ ἀνήκουσι σήμερον οἱ πλούσιοι ἐγγχώριοι ἔμποροι τῆς Βομβάης. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπανηγύριζον εἰδὸς τι θρησκευτικῶν κρονίων, διὰ πομπῶν καὶ ἀγαλλιάσεων, ὧν μετείχον βαυαδέραι, φέρουσαι ῥοδόχρους λεπτοφύεις ἐσθῆτας, πεποικιλμένας διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὀρχούμεναι θαυμασίως ἀλλὰ καὶ κοσμίως συνάμα πρὸς τὸν ἦχον τῆς λύρας καὶ τὸν κρότον τῶν τυμπάνων.

Περιττὸν βεβαίως νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει περιέργως τὴν παράδοξον ἐκείνην τελετὴν, διατέλλον ὑπερμέτρως τὰ ὄτα καὶ τὰ ὄμματα, ἵνα βλέπῃ καὶ ἀκούῃ, καὶ ὅτι τὸ ἦθος αὐτοῦ καὶ ἡ φυσιογνωμία κατῆλεγχον χάχαρ πρῶτης ποιότητος.

Δυστυχῶς ὅμως δι' αὐτὸν καὶ τὸν κύριόν του, οὕτινος ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευε τὴν ἐπιτυχίαν, ἡ περιέργειά του παρέσυρεν αὐτὸν πέραν τοῦ δέοντος.

Οὕτως, ἀφοῦ ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐπὶ μικρὸν τὴν παροδικὴν ἐκείνην ἀπόκρως, κατηύθυνετο πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, ὅτε, παρερχόμενος πρὸ τῆς θαυμαστῆς Παγόδας τοῦ Μαλεδῶρ, ὠρέχθη ἀτυχῶς νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐσωτερικόν της.

Ἦγνόει δὲ δύο τινά· πρῶτον μὲν, ὅτι ἡ εἰσοδος παγοδῶν τινων Ἰνδικῶν εἶνε ῥητῶς ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς χριστιανούς, εἶτα δέ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ πιστοὶ ὀφείλουσι νὰ εἰσέρχωνται γυμνόποδες ἐντὸς αὐτῶν. Παρατηρητέον ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐκ πολιτικῆς φρονήσεως ὀρωμένη, σεβομένη δὲ καὶ καθιστώσα σεβαστὴν τὴν ἐγγχώριον θρησκείαν, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς μηδαμινοτάτας λεπτομερείας της, τιμωρεῖ αὐστηρότατα τοὺς παραβαίνοντας τοὺς θρησκευτικοὺς τῶν ἐγγχωρίων νόμους.

Εἰσελθὼν ὁ Πονηρίδης ἐντὸς τῆς παγόδας, ἄκακος ὡς ἄπλοῦς περιγηγῆς, ἐθαύμαζε τὰ ἀπαστράπτοντα βραχμανικὰ της κοσμήματα, ὅτε ἀνετράπη αἰφνης ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους. Τρεῖς ἱερεῖς, φλογοβόλον ἔχοντες τὸ βλέμμα, ὠρμησαν κατ' αὐτοῦ, τοῦ ἀφῆρσαν τὰ ὑπόδηματα καὶ τὰ περιπόδια, καὶ ἤρξαντο ζυλοκοποῦντες αὐτὸν καὶ ἀγρίως κραυγάζοντες.

Ὁ γάλλος, ῥωμαλέος καὶ εὐκίνητος, ἀνηγέρθη ταχῶς, ἀνέτρεψε διὰ πυγμῶν καὶ λακτισμάτων δύο τῶν ἐναντίων του, ὧν περιέπλεξαν τοὺς πόδας αἱ μακρὰί των ἐσθῆτες, καὶ ὀρμήσας ταχύτατα ἔξω τῆς παγόδας, ἐμακρύνθη ἐντὸς ὀλίγου τοῦ τρίτου Ἰνδοῦ, ὅστις εἶχε τραπῆ εἰς κατάδιωξίν του συναγείρων τὸν ὄχλον.

Τὴν ὀγδόην δὲ ὥραν παρὰ πέντε λεπτά, ἦτοι ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἔφθανεν ὁ Πονηρίδης εἰς τὸν σταθμὸν, ἀσκεπῆς

καὶ γυμνόπους, ἀπολέσας ἐν τῷ θορόβῳ τὸ περιέχον τὰς ἀγοράς του δέμα.

Ὁ Φιξ ἦτο ἤδη ἐκεῖ, περιπατῶν ἐπὶ τῆς κρηπίδος. Παρακολουθήσας τὸν κ. Φόγ εἰς τὸν σταθμὸν, ἐνόησεν ὅτι ὁ κλέπτης ἐμελλε ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Βομβάης, καὶ ἀπεφάσισε πάραυτα νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι Καλκούτης, καὶ περαιτέρω ἔτι ἂν ἦτο ἀνάγκη. Καὶ δὲν εἶδε μὲν ὁ Πονηρίδης τὸν Φιξ, εὐρισκόμενον ἐν τῷ σκότει, ἀλλ' ὁ Φιξ ἤκουσε τὰ παθήματα τοῦ Πονηρίδου, ἅτινα συντόμως οὗτος ἀφηγήθη εἰς τὸν κύριόν του.

— Ἐλπίζω νὰ μὴ σοῦ συμβῇ πλέον ἄλλοτε, παρετήρησεν ἀπαθῶς ὁ Φιλέας Φόγ, καταλαμβάνων θέσιν ἐν τινι τῶν ἀμαξῶν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ὁ ταλαίπωρος δ' ἐκείνος, γυμνόπους καὶ κατρηχυμένος, παρηκολούθησεν ἀφωνος τὸν κύριόν του.

Ὁ Φιξ ἐκινήθη καὶ αὐτὸς ν' ἀναβῆ εἰς ἄλλην ἀμαξαν, ὅτε ἰδέα τις αἰφνιδίᾳ τὸν ἐκράτησε μεταβαλοῦσα τὰ σχέδιά του.

— Ὁχι, . . . θὰ μείνω! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἐγγλημαπραχθὲν ἐπὶ Ἰνδικοῦ ἐδάφους. . . τὸρα δὲν μοῦ φεύγει πλέον.

Τὴν σιγμὴν ἐκείνην ἡ μηχανὴ ἐσύριζεν ὀξέως, καὶ ἡ ἀμαξοστοιχία ἠφανίσθη ἐν τῷ σκότει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ὅπου ὁ Φιλέας Φόγ ἀγοράζει ὑποζύγιον ἀντὶ μυθῶδους τιμῆς.

Ἡ ἀμαξοστοιχία εἶχεν ἀναχωρήσει κατὰ τὴν ὀρισμένην ὥραν. Ἐφερε δὲ ἱκανοὺς ὀδοιπόρους, ἀξιωματικούς τινας, ὑπαλλήλους καὶ ἐμπόρους ὀπίου καὶ Ἰνδικοῦ, οὓς τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ἐκάλει εἰς ἀνατολὰς τῆς χειρσονήσου.

Ὁ Πονηρίδης εὐρίσκειτο ἐν τῷ αὐτῷ χωρίσματι καὶ ὁ κύριός του· τρίτος δὲ τις ὀδοιπόρος κατεῖχε τὴν ἀπέναντι γωνίαν. Ὁ ὀδοιπόρος οὗτος ἦν ὁ ὑποστράτηγος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, εἰς τῶν συμπαικτόρων τοῦ κ. Φόγ κατὰ τὸν ἀπὸ Σουεζ εἰς Βομβάην διάπλουν, μεταβαίνων εἰς τὸν ἐν Βεναρὲς σταθμεύοντα στρατόν του.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὑψηλός, ξανθός, πεντηκοντούτης περίπου, διακριθεὶς δὲ μεγάλως κατὰ τὴν τελευταίαν τῶν σιπαίων ἐπανάστασιν, ἤξιζεν ἀληθῶς νὰ δομασθῇ ἐγγχώριος Ἰνδός. Ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας κατῴκει τὴν Ἰνδικήν, σπανίως δὲ που εἶχε φανῆ ἐν τῇ γενεθλίᾳ του χώρα. Ἦτο πεπαιδευμένος ἀνὴρ, καὶ προθύμως ἤθελε δάσει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ τῶν ἡθῶν, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ἂν ὁ Φιλέας Φόγ εἶχε διαθέσει νὰ ζητήσῃ τοιαύτας. Ὁ εὐπατρίδης ὅμως οὗτος οὐδὲν ἐζήτει. Δὲν ὀδοιπόρει, ἀλλὰ διήνυε διαγεγραμμένην τροχίαν. Ἦτο σῶμα βαρὺ, διατρέχον κύκλον περὶ τὴν γῆνην σφαῖραν, κατὰ τοὺς νόμους τῆς θεωρητικῆς μηχανικῆς. Τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην ἀνελογίζετο καὶ πάλιν καθ' ἑαυτόν.

τάς ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Λονδίνου δαπανηθείσας ὥρας, καὶ θὰ παρέτριβε βεβαίως τὰς χεῖράς του ἐξ εὐχαριστήσεως, ἂν ἡ φύσις αὐτοῦ ἐπέτρεπεν οἰονδήποτε ἄσκοπον καὶ ἀνωφελὲς κίνημα.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχεν ἤδη κάλλιστα κατανοήσει τὸν ἰδιότροπον χαρακτῆρα τοῦ συνοδοιπόρου του, καίτοι σπουδάσας αὐτὸν ἐν ἀπλῇ χαρτοπαιξίᾳ καὶ μεταξὺ δύο παιγνίων οὔσι. Εἶχε λοιπὸν δίκαιον ἀπορῶν, ἂν ἀνθρωπίνη καρδιά ἔπαλλεν ὑπὸ τὸ ψυχρὸν ἐκεῖνο περικάλυμμα, ἂν ὁ Φιλίας Φόγ εἶχε ψυχὴν αἰσθανομένην τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ ἐμπνεομένην ὑπὸ ἠθικῶν τιнос πόθου. Τὸ κατ' αὐτόν, ἀμφέβαλλε περὶ τούτου. Ἐξ ὅσων παραδόξων ἀνθρώπων εἶχεν ἀπαντήσει ὁ ὑποστράτηγος, οὐδεὶς παρεβάλλετο πρὸς τὸ τέλειον ἐκεῖνο προῖόν των ἀκριβῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ Φιλίας Φόγ δὲν εἶχεν ἀποκορύψει τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ τὸ σχέδιον τῆς περιοδείας του, οὐδὲ τὰς συνθήκας τῆς ἐκτελέσεώς του. Ὁ δὲ ὑποστράτηγος ἐθεώρησε τὸ στοίχημα ἐκεῖνο ὡς ἀπλῆν φρενοτροπίαν, οὐδένα ἔχουσαν πρακτικὸν σκοπὸν, καὶ ἀντιστρατευομένην ἀναγκαίως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐν εὐποιᾷ βιοῦν, ὅπερ πρέπει νὰ ὀδηγῇ πάντα ὀρθῶς σκεπτόμενον ἄνθρωπον. Ὡς διήγε τὸν βίον ὁ παράδοξος ἐκεῖνος εὐπατρίδης, ἤθελε προδήλως διαβιώσει κατ' οὐδὲν εὐποιῶν οὔτε ἑαυτὸν οὔτε τοὺς ὁμοίους του.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἡ ἀμαξοστοιχία διέβαινε τὰς ὁδογεφύρας, παρήρχετο τὴν νῆσον Σαλσέττην καὶ ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς ἡπείρου. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Καλλυᾶν ἀφῆκε δεξιᾷ τὴν πρὸς τὰ νοτιοανατολικά τῆς Ἰνδικῆς κατερχομένην τοῦ Κανδαλλάχ καὶ Πουάχ διακλάδιον, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Πόουβελλ, ὅθεν εἰσῆλθεν εἰς τὰ πολυσχιδῆ ὄρη τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, ζυγοῦς συγκειμένους κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ κλιμακολίθων καὶ βασάλτου, καὶ στεφομένους διὰ πυκνοτάτων δασῶν κατὰ τὰς ὑψίστας αὐτῶν κορυφάς.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Φιλίας Φόγ ἀντήλασσαν πού καὶ που λέξεις τινάς, τὴν στιγμήν δ' ἐκείνην ὁ ὑποστράτηγος, ἀναλαμβάνων διάλογον συχνάκις διακοπέντα, εἶπεν :

— Πρὸ τινων ἐτῶν, κύριε Φόγ, ἠθέλατε ὑποστῆ εἰς τὸ μέρος τοῦτο βραδύτητα ἐξ ἧς θὰ ἐκινδύνευε πιθανῶς ἡ ἐπιτυχία τῆς περιοδείας σας.

— Πῶς τοῦτο, κύριε Φραγκίσκε ;

— Διότι ὁ σιδηρόδρομος διεκόπτετο εἰς τοὺς πρόποδας αὐτῶν τῶν βουνῶν, καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ τὰ διαβῆ τις μὲ φορεῖον ἢ ἔφιππος μέχρι τοῦ σταθμοῦ τῆς Κανδαλλάχ, ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῶν βουνῶν.

— Ἡ βραδύτης αὕτη δὲν θὰ ἐτάραττε παντελῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματός μου, ἀ-

πῆντησεν ὁ κ. Φόγ. Δὲν ἔλησμόνησα νὰ ὑπολογίσω καὶ μερικὰ ἐμπόδια.

— Ἐν τούτοις, κύριε Φόγ, ὑπέλαβεν ὁ ὑποστράτηγος, ἐκινδυνεύσατε νὰ περιπλακῆτε εἰς πολὺ δυσάρεστον ὑπόθεσιν, ἔνεκα τοῦ συμβάντος αὐτοῦ τοῦ νέου.

Ὁ Πονηρίδης, περιτυλιγμένους ἔχων τοὺς πόδας διὰ τοῦ ὀδοιπορικοῦ του σκεπάσματος, ἐκοιμάτο ὑπνον βαθύν, καὶ οὐδ' ὠνειρεύετο κἄν ὅτι περὶ αὐτοῦ ἐγίνετο ὁ λόγος.

— Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐπανελάβεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, εἶνε πολὺ αὐστηρά, καὶ δικαίως, διὰ τοιούτου εἶδους παραβάσεις. Ἀπαιτεῖ νὰ ἦνε σεβαστὰ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἂν ὁ ὑπηρετὴς σας συναλαμβάνετο . . .

— Θὰ κατεδικάζετο, κ. Φραγκίσκε, ἀπῆντησεν ἡσύχως ὁ Φόγ, θὰ ὑφίστατο τὴν ποινὴν του, καὶ μετὰ ταῦτα θὰ ἐπανάρχετο ἡσυχος εἰς τὴν Εὐρώπην. Δὲν βλέπω, διατί ἡ ὑπόθεσις αὕτη θὰ ἤργασθῃ τὸν αὐθέντην του.

Μετὰ τοῦτο κατέπαυσε καὶ πάλιν ἡ συνομιλία. Διαιρούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἡ ἀμαξοστοιχία διέβη τὰς Κλιμάκας, παρῆλθε τὸ Νασσίλ, καὶ τὴν ἐπαύριον, 24 ὀκτωβρίου, διέτρεχε τόπον σχετικῶς πεδινόν, ἀποτελούμενον ὑπὸ τῆς χώρας τῆς Κάνδης. Τὴν πεδιάδα, ἐξαιρέτως καλλιεργημένην, κατέστιζον χωρία πολλὰ, ἐν οἷς προσῆχεν ὁ μιναρὲς τῆς παγόδας, ἀντικαθιστῶν τὸ κωδωνοστάσιον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐκκλησίας. Πολυάριθμοι δὲ ρύακες, οἱ πλεῖστοι παραποτάμια τοῦ Γοδάβερου, διέτρεχον τὴν εὐφορον ἐκείνην χώραν.

Ἐξυπνήσας ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι διήρχετο τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν δι' ἀμαξοστοιχίας τοῦ Μεγάλου Σιδηροδρόμου τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου. Τὸ πρᾶγμα τῷ ἐφάνετο πλεόν ἢ ἀπίθανον, καὶ ὅμως ἦτο πραγματικώτατον. Ἡ ἀτμομηχανή, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ βραχίονος ἀγγλοῦ μηχανικοῦ καὶ θερμαινομένη δι' ἀγγλικῶν λιθανθράκων, ἐσφενδόνιζε τὸν καπνὸν της ἐπὶ τῶν πέριξ φυτειῶν βάμβακος, καφέ, μοσχοκαρύων, κινναμῶμων καὶ πεπεροδένδρων. Ὁ ἀτμὸς περιεείλισετο περὶ συστάδας φοινίκων, δι' ὧν κατεφαίνοντο γραφικώτατά τινα ἐγκαταλελειμμένα Ἰνδικὰ μοναστήρια, καὶ τεμένη θαυμάσια, κοσμούμενα ὑπὸ τῶν ἀνεξαντλήτων στολισμῶν τῆς Ἰνδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Περαιτέρω δὲ ἄπειροι ἐκτάσεις γῆς ἐχωνεύοντο βαθμηδὸν εἰς τὸν ὀρίζοντα, δρυμοὶ βριθόντες ὄφρων καὶ τίγρεων, οὓς ἐξίππαζον οἱ βρυχηθμοὶ τῆς ἀμαξοστοιχίας, καὶ δάση τέλος, διασχισθέντα μὲν ὑπὸ τῆς τροχιάς τοῦ σιδηροδρόμου, ἀλλὰ κατοικούμενα ἔτι ὑπὸ ἐλεφάντων, οἵτινες προσέβλεπον ἀπαθῶς διερχομένην τὴν ἔκμανῃ ὁρμιᾷ τῶν ἀτμαμαξῶν.

Τὴν πρωτῆαν ἐκείνην, πέραν τοῦ σταθμοῦ Μαλ-

λιγάουμ, διέβησαν οἱ ὁδοιπόροι τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην χώραν, ἣν τοσάκις καθήμαζαν οἱ ὄπαδοι τῆς θεᾶς Κάλῃς. Μακρότερον ὑψούτο ἡ Ἑλλύρα καὶ αἱ περικαλλεῖς τῆς παγῶδαι, περαιτέρω δὲ ἡ περίφημος Ἀουρουγκαβάδ, καθέδρα τοῦ ἀγρίου Ἀουρέγγ-Ζέβ, σήμερον δὲ ἀπλῆ πρωτεύουσα μιᾶς τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Νιζάμ ἀποσπασθεισῶν ἐπαρχιῶν. Τῆς χώρας ταύτης ἐδέσποζεν ὁ Φεριγγέας, ἀρχηγὸς τῶν Θούγων καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀπαγχονιστῶν. Οἱ δολοφόνου οὔτοι, μυστηριώδη καὶ πανίςχυρον συμμορίαν ἀποτελοῦντες, ἀπηγχονίζον εἰς δόξαν τῆς θεᾶς τοῦ θανάτου θύματα πάσης ἡλικίας, οὐδέποτε χύνοντες αἷμα, καὶ ὑπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν ὄπου δ' ἴποτε τοῦ ἐδάφους ἐκείνου ἀνέσκαπτε τις εὐρίσκατο πτώμα. Καὶ κατώρθωσε μὲν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις νὰ περιστείλῃ σπουδαίως τοὺς φόνους τούτους, ἀλλ' ἡ φοβερὰ ἑταιρία ὑπάρχει πάντοτε καὶ ἐνεργεῖ.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἡ ἀμαξοστοιχία ἔστη κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Βουρχαμπάουρ, ὅπου ὁ Πονηρίδης κατώρθωσεν ἀντὶ χρυσοῦ νὰ προμηθευθῇ ἐν ζεύγος σανδάλων, κεντημένων διὰ ψευδῶν μαργαριτῶν, ἅτινα ἐφόρσε μετὰ προδῆλου ματαιοφροσύνης.

Οἱ ὁδοιπόροι προσγευμάτισαν ταχέως, καὶ ἀνεχώρησαν πάλιν κατευθυνόμενοι εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀσουργούρ, ἀφοῦ παρέδραμον ἐπὶ μικρὸν τὴν ὄχθην τοῦ Τάπτη, μικροῦ ποταμοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κάμβαι, πλησίον τῆς Σουράτης.

Εὐκαιρον εἶνε νῦν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, τί κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διελογίζετο ὁ Πονηρίδης. Μέχρι τῆς εἰς τὴν Βομβάην ἀφίξεώς του ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ καὶ ἐπίστευεν ἀληθῶς, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἤθελον προχωρήσει. Νῦν ὅμως, ὅτε δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυναμείας διέσχιζε τὴν Ἰνδικήν, ἐντελῆς τροπῇ ἐπῆλθεν εἰς τὰς ιδέας του, καὶ κατέσχευε πάλιν ὁ φυσικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ. Ἀνεύρισκε τὰς ιδιοτροπούς φαντασίας τῆς νεότητός του, ὑπελάμβανε σπουδαῖα τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του, ἐπίστευεν εἰς τὴν πραγματικότητά τοῦ στοιχήματος, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν περιδείαν τῆς γῆς, καὶ εἰς τὸν μέγιστον ἐκείνου ὄρον τῶν ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, οὔτινος δὲν ἐπέτρεπετο ἡ ὑπέρβασις. Ἀνησύχει μάλιστα ἤδη περὶ τῶν ἐνδεχομένων βραδυτήτων καὶ τῶν δυνατῶν καθ' ὅδον ἐμποδίων. Ἠσθάνετο οὕτως εἰπεῖν ἐνδιαφέρον εἰς τὸ στοιχίμα ἐκεῖνο, καὶ ἔτρεμε συλλογίζόμενος, ὅτι ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευε τὴν προτεραιάν τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀσυγχωρήτου μωρίας του. Πολὺ ὀλιγώτερον ἀπαθῆς τοῦ κυρίου του, ἀνησύχει φυσικῶς καὶ περισσότερον. Ἐλογίζετο καὶ ἀνελογίζετο τὰς παρελθούσας ἡμέρας, κατηρᾶτο τῶν σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου, κατηγόρει αὐτὸν ἐπὶ βραδύ-

τητι, καὶ ἐμέμφετο καθ' ἑαυτὸν τὸν κ. Φόγ, ὅτι δὲν ὑπεσχέθη ἀμοιβὴν τινα εἰς τὸν μηχανικόν. Δὲν ἐγνώριζεν, ὁ καλὸς νέος, ὅτι τὸ δυνατὸν ἐπὶ ἀτμοκινήτου ἦν ἀδύνατον ἐπὶ σιδηροδρόμου, οὔτινος εἶνε κανονικῶς ὠρισμένη ἡ ταχύτης.

Περὶ τὴν ἐσπέραν εἰσῆλθεν ἡ ἀμαξοστοιχία εἰς τὰς στενοπορίας τῶν ὄρέων τοῦ Σουτπούρ, ἅτινα χωρίζουσι τὴν χώραν τῆς Κάνδης τῆς τοῦ Βουνδελοῦνδ.

Τὴν ἐπαύριον, 22 ὀκτωβρίου, ἐρωτήσαντος τὴν ὥραν τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ, ὁ Πονηρίδης ἐσυμβουλευθῆ τὸ ὠρολόγιόν του, καὶ ἀπήντησεν ὅτι ἦτο τρίτη ὥρα τῆς πρωίας. Πραγματικῶς δὲ τὸ περίφημον ἐκεῖνο ὠρολόγιον, σύμφωνον πρὸς τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γκρήνουϊτς κείμενον ἐβδομήκοντα ἐπτὰ μοίρας δυτικώτερον, καθυστέρει τέσσαρας ὅλας ὥρας.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος διώρθωσε τὴν ὥραν τοῦ Πονηρίδου, καὶ παρετήρησεν αὐτῷ ὅτι καὶ ὁ Φίξ τῷ εἶχεν ἤδη παρατηρήσει. Προσεπάθησε δὲ νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι ἔπρεπε νὰ κανονίξῃ τὸ ὠρολόγιόν του πρὸς ἕκαστον νέον μεσημβρινόν, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἐβάδιζε πάντοτε πρὸς ἀνατολάς, τουτέστι πρὸς τὸν ἥλιον, αἱ ἡμέραι ἐγίνοντο δι' αὐτὸν κατὰ τέσσαρα λεπτὰ μικρότεραι, ἀνὰ πᾶσαν μοίραν, τὴν ὁποίαν διέτρεχεν. Εἰς μάτην ὅμως. Εἴτε ἐνόησεν εἴτε δὲν ἐνόησεν ὁ πείσμων Πονηρίδης τὴν παρατήρησιν τοῦ ὑποστράτηγου, ἐπέμεινεν οὐχ ἤττον καὶ θέλον νὰ βάλῃ ἐμπρὸς τὸ ὠρολόγιόν του, καὶ διατηρῶν αὐτὸ ἀμεταβλήτως σύμφωνον πρὸς τὰ ὠρολόγια τοῦ Λονδίμου. Ἀθῶν, ἄλλως, ἰδιοτροπία, καὶ οὐδένα ζημιοῦσα.

Τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν, καὶ δεκαπέντε μίλια πρὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Ρόβαλ, ἡ ἀμαξοστοιχία ἔστη ἐν μέσῳ εὐρείας ἐξαίθρας, ὀριζομένης ὑπὸ τινων ἐργατικῶν καλυθῶν, ὁ δὲ ὀδηγὸς παρῆλθε πρὸ τῶν ἀμαξῶν, λέγων·

— Ἐδῶ οἱ ἐπιβάται καταβαίνουν.

Ὁ Φιλίας προσεῖδε τὸν κύριον Φραγκίσκον Κρόμαρτυ, ὅστις ἐφάνη μὴ ἐννοῶν, πῶθεν καὶ διατί ὁ σταθμὸς ἐκεῖνος ἐν μέσῳ δάσους ὀξυφοινίκων.

Ὁ Πονηρίδης, ἐκπλαγεὶς ἐπίσης, ὠρμησεν ἔξω καὶ ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν ἀναφωνῶν·

— Κύριε, δὲν ὑπάρχει ἄλλος σιδηροδρόμος!

— Πῶς δηλαδή; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Ἡ ἀμαξοστοιχία σταματᾷ ἐδῶ.

Ὁ ὑποστράτηγος κατέβη πάραυτα ἐκ τῆς ἀμάξης, καὶ ὁ Φιλίας ἠκολούθησεν αὐτὸν χωρὶς σπουδῆς. Ἀπετάθησαν δὲ ἀμφότεροι πρὸς τὸν ὀδηγόν.

— Ποῦ εὐρισκόμεθα; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Εἰς τὸ χωρίον Χόλβυ, ἀπήντησεν ὁ ὀδηγός.

— Μένομεν ἐδῶ;

— Βεβαίως. Ὁ σιδηρόδρομος δὲν εἶνε τελειωμένος. . .

— Πῶς, δὲν εἶνε τελειωμένος ;

— Δὲν εἶνε. Λεῖπουν ἀκόμη ἕως πενήντα μίλια μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὅπου ἀρχίζει πάλιν ἡ ὁδός.

— Καὶ ὅμως αἱ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ σιδηρόδρομος ἦτον ἐντελῶς ἑτοιμος.

— Αἱ ἐφημερίδες ἠπατήθησαν, ἀξιωματικέ μου· τί νὰ γείνη.

— Καὶ ἐν τσοσούτῳ δίδετε εἰσιτήρια διὰ Καλκούταν ; ὑπέλαβεν ὁ Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὅστις ἤρχιζε νὰ ἐξάπτηται.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, ἀλλ' οἱ ὀδοιπόροι γνωρίζουν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσι δι' ἄλλου μέσου ἀπὸ τὸ Χόλβυ εἰς τὸ Ἀλλαχαβάδ.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ὁ Πονηρίδης πολλὴν ἠσθάνετο διάθεσιν νὰ καταχειρίσῃ τὸν ὁδηγόν, ὅστις οὐδὲν ἔπαιε. Δὲν ἐτόλμα δὲ ν' ἀτενίσῃ ἐπὶ τὸν κύριόν του.

— Κύριε Φραγκίσκε, εἶπεν ἀπλῶς ὁ κ. Φόγ, ἄς φροντίσωμεν, ἂν θέλετε, νὰ εὑρωμεν μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ μεταβῶμεν εἰς Ἀλλαχαβάδ.

— Ἡ βραδύτης αὐτή, κ. Φόγ, βλάπτει μεγάλως τὰ συμφέροντά σας ;

— Ὁχι, κύριε Φραγκίσκε, τὴν εἶχα προῖδει.

— Πῶς ; ἐγνωρίζατε ὅτι ὁ δρόμος. . .

— Διόλου· ἀλλ' ἤξευρα, ὅτι θ' ἀπήντων γρήγορα ἢ ἀργά ἐμπόδιόν τι οἰονδήποτε. Ἐπομένως οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος. Ἐχω κέρδος δύο ἡμερῶν, τὸ ὅποῖον δύναμαι νὰ θυσιάσω. Τὸ ἀτμόπλοιο ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Καλκούταν διὰ τὸ Χόγγ-Κόγγ τὴν μεσημβρίαν τῆς εικοστῆς τετάρτης. Σήμερον ἔχει ὁ μὴν εικοσιδύο· ὥστε θὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως εἰς Καλκούταν.

Οὐδεμία ἦτο δυνατὴ ἔνστασις πρὸς ἀπάντησιν τσοσούτον θετικῆν.

Αἱ πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἐργασίαι διεκόποντο ἀληθῶς κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. Αἱ ἐφημερίδες, ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰ διαρκῶς προτρέχοντα ὠρολόγια, εἶχον ἀναγγεῖλει πρῶτως τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς γραμμῆς. Οἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν ὀδοιπόρων ἐγνώριζον τὴν διακοπὴν τοῦ δρόμου, καὶ ἅμα καταβάντες τῆς ἀμαξοστοιχίας κατέλαβον εὐθὺς τὰ παντοειδῆ μέσα μεταφορᾶς, ἅτινα εἶχε τὸ χωρίον, ἀμάξια, δίφρους ὀδοπορικούς, ὁμοιάζοντας με κινήτας παγῶδας, φορεῖα, ἱππάρια, κ.τ.λ. Ὡστε ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ἀφ' ἀνεζήτησαν καθ' ὅλον τὸ χωρίον, ἐπέστρεψαν ἀπρακτοί.

— Θα ὑπάγω πεζός, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ὁ Πονηρίδης, ἐπανελθὼν τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐμόρφασε λίαν ἐκφραστικῶς, προσβλέπων τὰ μεγαλοπρεπῆ του μὲν ἀλλ' ἀνεπαρκῆ ὅμως σανδάλια. Εὐτυχῶς εἶχεν ἀπέλθει κ' ἐκεῖνος εἰς ἀναζήτησιν, καὶ μετὰ τινος στιγμᾶς εἶπε :

— Νομίζω, κύριε, ὅτι εὔρον μέσον μεταφορᾶς.

— Ποίου εἶδους ;

— Ἐλέφαντα. Ἰδιοκτῆτης τοῦ εἶνε εἰς Ἴνδός, κατοικῶν ἐδῶ πλησίον.

— Πηγαίνωμεν νὰ ἴδωμεν τὸν ἐλέφαντα, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Μετὰ πέντε λεπτά ὁ κ. Φιλέας Φόγ, ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Πονηρίδης ἔφθανον πλησίον μικρᾶς καλύβης, συνεχρομένης μετὰ μάνδρας, ἣν περιέφραττεν ὑψηλὸν χαράκωμα. Ἐν τῇ καλύβῃ ὑπῆρχεν ὁ Ἴνδός, καὶ ἐν τῇ μάνδρᾳ ὁ ἐλέφας. Ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσήγαγεν ἐκεῖνος τὸν κ. Φόγ καὶ τοὺς συντρόφους τοῦ εἰς τὴν μάνδραν.

Ἐκεῖ εὔρον ζῶον σχεδὸν ἐξημερωμένον, ὅπερ ἔτρεφεν ὁ κύριός του ἵνα καταστήσῃ αὐτὸ οὐχὶ φορηγόν ἀλλὰ μάχιμον. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον εἶχεν ἀρχίσει μεταβάλλων τὴν φυσικὴν τοῦ ζώου πραότητα, ὅπως περιαγάγῃ αὐτὸ βαθμὴν εἰς τὸν μανιώδη ἐκείνον παροξυσμὸν, ὃν ἀποκαλεῖ μούτς ἢ Ἰνδικὴ γλώσσα, καὶ ἔτρεφεν αὐτὸ ἐπὶ τούτῳ διὰ σακχάρου καὶ βουτύρου. Ἡ διαίτα αὕτη φαίνεται ἴσως ἀπρόσφορος πρὸς τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, εἶνε ὅμως μετ' ἐπιτυχίας δεδοκιμασμένη παρὰ τῶν κτηνοτρόφων. Κατ' εὐτυχίαν τοῦ κ. Φόγ, ὁ ἐλέφας ἐκεῖνος πρὸ μικροῦ μῶλις εἶχεν ἀρχίσει τὴν διαίταν του, καὶ τὸ μούτς δὲν εἶχεν ἔτι ἀναφανῆ.

Ὁ Κιούνης—οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ζῶον—ἠδύνατο, ὡς πάντες οἱ ἐλέφαντες, νὰ διανύσῃ μακρὰν καὶ ταχεῖαν πορείαν, ὁ δὲ κ. Φόγ ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ αὐτόν, ἐν ἑλλείψει ἄλλου ὑποζυγίου.

Ἄλλ' οἱ ἐλέφαντες εἶνε ἀκριβοὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, διότι κατέστησαν σπάνιοι· οἱ ἄρρενες δὲ μάλιστα, οἱ μόνοι πρόσφοροι εἰς τὰς ἐν ἵπποδρομίαις μάχας, εἶνε λίαν περιζήτητοι· τὰ ζῶα ταῦτα ἐξημερωθέντα σπανίως πολλαπλασιάζονται, ὥστε διὰ τῆς θήρας μόνον δύνανται ν' ἀποκτηθῶσι. Περιποιούνται δ' αὐτὰ μεγάλως, καὶ ὁ Ἴνδός ἐπερμένως ἠρνήθη ἀποτόμως τὴν μίσθωσιν τοῦ ζώου του, ὅτε προέτεινε τοῦτο ὁ κ. Φόγ.

Οὗτος ἐπέμεινε, προσφέρων μάλιστα καὶ ὑπεροχον μίσθωμα, ἦτοι δέκα λίρας ἀνά πᾶσαν ὥραν, ἀλλ' ὁ Ἴνδός ἠρνήθη. Προσῆνεγκεν εἰκοσι, καὶ ὁ Ἴνδός ἠρνήθη ἐπίσης· προσῆνεγκεν τεσσαράκοντα, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠρνήθη ἐκεῖνος. Ὁ Πονηρίδης ἀνεπήδα πρὸς πᾶσαν νέαν πλειοδοσίαν, ἀλλ' ὁ Ἴνδός ἦν ἀπρόσιτος εἰς πάντα πειρασμὸν.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ προσενηχθεῖσα ποσότης ἦτο ὑπερστροφύλλου· διότι, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἐλέφας ἤθελε διανύσει ἐντὸς δεκαπέντε ὥρων τὸ μέχρις Ἀλλαχαβάδ διάστημα, ὁ ἰδιοκτῆτης αὐτοῦ ἤθελε κερδίσει ἑξακοσίας ὅλας λίρας, ἦτοι δεκαπέντε χιλιάδας φράγκων.

Ὁ Φιλέας Φόγ, οὐδὴ ἄλλως ἐξαφθείς, προέτεινε τότε εἰς τὸν Ἴνδον νὰ ἀγοράσῃ τὸν ἐλέφαντά του

καὶ τῷ προσήνεγκεν εὐθύς ἐν ἀρχῇ χιλίας λίρας. Ἄλλ' ὁ Ἰνδὸς οὐδὲ νὰ πωλήσῃ συγκατένευεν, ὁσφραϊνόμενος ἕως, ὁ πονηρός, ἐτι μείζον τὸ κέρδος.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτν ἔλαβεν ἰδιαιτέρως τὸν κ. Φόγ, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ σκεφθῇ, πρὶν ἢ προβῆ περαιτέρω. Ὁ Φιλίας Φόγ ἀπήντησεν εἰς τὸν συνοδοιπόρον του, ὅτι δὲν ἐσυνείθιζε νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ σκέπτεται, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ στοιχήματος εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν, ὅτι ὁ ἔλεφας αὐτὸς τῷ ἦτο ἀναγκαῖος, καὶ ὅτι θὰ τὸν ἀπέκτα, πληρόνων, ἂν ἦτο ἀνάγκη, καὶ τὸ εἰκοσαπλάσιον τῆς ἀξίας του.

Ὁ κ. Φόγ ἐπανῆλθε πρὸς τὸν Ἰνδόν, οὐτινος οἱ μικροὶ ὀφθαλμοί, σπινθηρίζοντες ὑπὸ τῆς πλεονεξίας, κατήλεγχον ὅτι κύριον δι' αὐτὸν ζήτημα ἦτο ἡ τιμὴ καὶ οὐχὶ ὁ ἔλεφας. Ὁ Φιλίας προσήνεγκεν ἀλληλοδιαδόχως χιλίας διακοσίας λίρας, χιλίας πεντακοσίας, χιλίας ὀκτακοσίας, καὶ τέλος δύο χιλιάδας. Ὁ Πονηρίδης, καταπόρφυρος συνήθως, ἦν ὠχρὸς ἐκ τῆς συγκινήσεως.

Εἰς τὰς δισχιλίας λίρας ὁ Ἰνδὸς ἐνέδωκε.

— Μὰ τὰ σανδάλιά μου! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, πολὺ ἀκριβὸς κατήντησε τὸ κρέας τοῦ ἐλεφάντος.

Τῆς συμφωνίας γενομένης, ἀνάγκη παρέστη ὀδηγοῦ, κ' εὐκόλως εὐρέθη τοιοῦτος. Νέος τις Παρσίδης, νοήμονα ἔχων τὴν μορφήν, προσηγήθη, ὁ δὲ Φιλίας ἐδέχθη αὐτόν, ὑποσχεθεὶς καὶ γενναίαν ἀμοιβήν, ὅπερ ἠῤῥησε φυσικῶς τὴν νοημοσύνην του.

Ὁ ἔλεφας παρεσκευάσθη πάραυτα, διότι ὁ Παρσίδης ἐγνώριζε κάλλιστα τὸ ἔργον τοῦ ἐλεφαντοκόμου. ῥίψας μικρὸν τι κάλυμμα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ζώου, διέθηκεν ἑκατέρωθεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν του δύο καλάθους, ὁμοίους πρὸς τοὺς ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς ὀδοιπόροις τῶν Πυρηναίων, ἐν οἷς ἠδύνατό τις ἀνέτως νὰ τοποθετηθῇ.

Ὁ Φιλίας Φόγ ἐπλήρωσε τὸν Ἰνδόν διὰ τραπεζικῶν γραμματίων, ἐξαχθέντων ἐκ τοῦ περιφήμου σάκκου. Ἦθελε δὲ τις εἶπει, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἐξῆγε γραμμάτια ἀλλὰ τὰ ἰδιά του ἐντόσθια τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Φόγ προέτεινεν εἰς τὸν κ. Κρόμαρτν νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, καὶ ὁ ὑποσράττης ἐδέχθη. Εἰς ἐτι ὀδοιπόρος οὐδὲν ἐσήμαιε διὰ τὰ νῶτα τοῦ γιγαντιαίου ζώου.

Τροφὰι ἠγοράσθησαν ἐν Χόλβυ, καὶ ὁ μὲν Φραγκίσκος Κρόμαρτν ἐπέβη τοῦ ἐνὸς καλάθου, ὁ δὲ Φόγ τοῦ ἑτέρου, ἐνῶ ὁ Πονηρίδης ἔππευσε περιβάδην μεταξὺ τοῦ κυρίου του καὶ τοῦ ὑποστρατήγου. Ὁ Παρσίδης ἀνεῤῥήχθη ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἐλεφάντος, καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν κατέλειπεν οὗτος τὸ χωρίον, καὶ εἰσεχώρει διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ εἰς τὸ περαιτέρω πυκνὸν δάσος λατανεῶν.

[Ἔπειτα συνέχισα.]

Ὁ καθηγητὴς κ. Χαρίσης Πούλιος, μεταφράσας εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ πρὸ μικροῦ ἐν Γερμανίᾳ δημοσιευθὲν σπουδαῖον παιδαγωγικὸν σύγγραμμα τοῦ Karl Oppel (τὸ βιβλίον τῶν γονέων) ἐκδίδει αὐτὸ προσεχῶς. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου, μορφήν ἔχοντος τὴν μάλιστα εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἰδιάζουσαν, τὴν ἐπιστολογραφικὴν, δημοσιεύομεν τὴν ἐπομένην ὥραϊαν ἐπιστολήν, προθύμως πρὸς τοῦτο χορηγηθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ. Σ τ. Δ.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Εἰς ὑμᾶς, ὦ μητέρες, ἀφιερουταὶ ἡ παρούσα ἐπιστολή, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀπευθύνεται ἡ τελευταία μου ἐπιστολή· δὲν ὑπάρχει καλλίτερον τέλος διὰ τὸ βιβλίον μου.

Αὐτοκράτορες καὶ βασιλεῖς ἰθύνουσι τὰς τύχας τῶν λαῶν καὶ προσπαθοῦσιν, ἂν θέλωσι πράγματι νὰ ὦσιν ἀξιοὶ τῆς ὑψηλῆς θέσεώς των, ὅπως καταστήσωσι τὰ ἔθνη, ὧν προϊστάνται, σοφώτερα, καλλίτερα καὶ εὐτυχέστερα. Ἐν τοῖς ναοῖς ὅλων τῶν θρησκειῶν διδασκόμεθα τί εἶνε ὀρθόν, τί δίκαιον, τί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ πράττῃ καὶ τί μὴ, ἵνα καὶ ἕκαστος καὶ ἡ κοινότης προάγῃται. Οἱ πεπαιδευμένοι τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ἀνερευῶσιν, ἐξετάζουσι καὶ εὐρίσκουσι τὰ μέχρι τοῦδε ἄγνωστα, φέρουσιν εἰς φῶς καθ' ἑκάστην νέας γνώσεις καὶ οὕτως ἀδιακόπως πληθύνουσι τὸ σύνολον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας. Εἰς πολλὰς χιλιάδας σχολείων, μεγάλων καὶ μικρῶν, ἐξόχων καὶ ταπεινῶν, διδάσκονται ἑκατομμύρια παιδιῶν, καὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσι αὐτὰ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους.

Πάντες οἱ εἰρημένοι συναρῶνται ἵνα δώσωσιν εἰς τὸ γένος μας τὴν μόρφωσιν, τὸν πολιτισμὸν του· ἀλλ' ἡ μήτηρ ὑπερτερεῖ πάντων τούτων κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἐπενεργείας· ἡ μήτηρ, ἥτις ὀδηγεῖ τὰ πρῶτα τοῦ παιδὸς βήματα· διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὁποίας βλέπει, διὰ τῶν ὠτων τῆς ὁποίας ἀκούει, καὶ διὰ τῆς καρδίας τῆς ὁποίας αἰσθάνεται τὸ παιδίον. Ὁ, τι ἡ μήτηρ ἔθηκεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου της, δὲν δύναται αἰ κατόπιν γιγνόμεναι ἐπιδράσεις νὰ ἀπαλείψωσιν εὐκόλως· ὅτι, ἐκεῖνη παρημέλησεν, οὐδέποτε εἰς αὐτόν, ἀνδρωθέντα, γίνεται τοῦτο μέλημα τοῦ βίου. Ὁ χαρακτὴρ τῆς ἐποχῆς δὲν ὀρίζεται ἐκ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' ἐκ τῶν δωματίων τῶν παιδῶν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιδρῶσιν οἱ ἐπιστήμονες ἄνδρες, τὰ μεγάλα τοῦ ἔθνους πνεύματα, ἀμέσως ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῆς νέας γενεᾶς, ἢ ἡ μήτηρ, παρὰ τοὺς πόδας τῆς ὁποίας στηρίζονται, πρὸς τὰ χεῖλη τῶν ὁποίων προσβλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοί, ὧν ὁ λόγος εἶνε ὁ πρῶτος σπόρος, ῥιφθεὶς εἰς μήπω καλλιεργηθεῖσαν γῆν.

Τοῦτο ἐνόησαν οἱ σοφοὶ πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους καὶ διὰ τοῦτο ἀπέδωκαν ὑψίστην σημασίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν. Ὁ Πλούταρχος διηγείται ἡμῖν ὅτι ὁ Κάτων εἶν ὅλην ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ του μόνος ἀνέλαβε καὶ